

Ålands Landskapsregering
PB 1060
22 111 MARIEHAMN

Hänvisning: 1. Lagförslag om fördelning av kompensation till kommunerna 2019 (dnr ÅLR 2019/1393)
2. Lagförslag om stöd till kommunernas it-samordning (dnr ÅLR 2019/1394)

Ärende: **Yttranden**

Allmänt om förslagen

Sättet på vilket anslagen budgeterats är förvirrande och ologiskt. Det beräknade skattebortfallet anges till 695 000 e, varav Landskapsregeringen anslår kompensationer om 500 000 e, dock så att endast 200 000 e av dessa fördelas på basen av skattebortfallet.

Skatteändringar 2019, inverkan på Åland

Ålands andel av statsbudgeten

0,005

		Staten	Genomförs inte på Åland	Genomförs på Åland
Lagförslag	Grundavdraget	80 000 000	400 000	
Lagförslag	Pensionsinkomstavdraget i kommunalbeskattning	3 000 000	15 000	
Lagförslag	Avdrag för bostad på arbetsorten	2 000 000	10 000	
Blankettlag	Pensionsinkomstavdraget i statsbeskattningen	4 000 000		20 000
Blankettlag	Progressiva skatteskalen	56 000 000		280 000
Blankettlag	Avdragsrätten på räntor	-13 000 000		-65 000
Blankettlag	Arbetsinkomstavdrag	92 000 000		460 000
Totalt		224 000 000	425 000	695 000

Resterande 300 000 e avsätts för samarbetsunderstöd, som dock med stöd av den föreslagna ändringen av LL om landskapsandelar skall **ansökas**, och enligt förslaget till ändring av 35 § ges landskapsregeringen **fullständiga rättigheter att fördela understödet**.

Dessutom är utbetalningen av stödet fördelat på flera år vilket närmast förefaller vara ämnat att försvåra uppföljningen av finansieringen till kommunerna.

Förslag till kompensationer

Konkurrenskraftsavtalet*	1 300 000
Arbets- och pensionsinkomstavdraget**	1 800 000
Skatteändringar 2019	200 000
Ökat samarbetsstöd inkl it-satsningar***	300 000
Sammanlagt	3 600 000

*ökning enligt överenskommelse år 2018

**höjs till inkomstgränsen 55 000 euro

***varav 100 000 euro år 2019 och 200 000 euro år 2020 så att samarbetsstödet totalt uppgår till 300 000 euro respektive 400 000 euro.

Ålands kommunförbund motsätter sig inte att medel anslås för samarbetsunderstöd, men som följd av ansökningsförfarandet bör medel för samarbetsstöd inte blandas ihop med kompensationen för skatteåtgärder eller med kommunernas basfinansiering över huvud taget.

1. Lagförslag om fördelning av kompensation till kommunerna 2019

De förändringar i avdragssystemet som infördes som en del av konkurrenskraftspaketet medförde vissa överraskande effekter.

Utgående ifrån erfarenheterna från 2017 års beskattning som slutfördes under 2018 minskade totala skatteintäkterna på Åland med närmare 5,5 me eller 3,27 %, i en situation där de totala skattepliktiga förvärvsinkomsterna ökade med 1,67%.

ÅLAND	2017 skatter	2016 skatter	2017-2016 e	2017-2016 %
1. Skatter och avgifter sammanlagt	162 289 020,00	167 772 750,00	- 5 483 730,00	-3,27 %
1.1 Inkomstskatter vid statsbeskattningen	52 274 700,00	53 268 697,00	- 993 997,00	-1,87 %
1.1.1 Inkomstskatten på förvärvsinkomsten vid statsbeskattningen (ISkl 124§ 1 mom.)	31 088 858,00	33 616 117,00	- 2 527 259,00	-7,52 %
1.1.2 Inkomstskatten på kapitalinkomsten vid statsbeskattningen (ISkl 124 § 2 mom.)	21 185 842,00	19 652 580,00	1 533 262,00	7,80 %
1.2 Kommunalskatt (ISkl 130 §)	93 395 603,00	96 045 258,00	- 2 649 655,00	-2,76 %
1.2.1 Kommunalskatt till kommunen	92 949 028,00	95 688 525,00	- 2 739 497,00	-2,86 %
1.2.2 Kommunalskatt till staten	446 575,00	356 734,00	89 841,00	25,18 %
1.3 Kyrkoskatt	6 599 639,00	6 855 452,00	- 255 813,00	-3,73 %
1.4 Sjukförsäkringens dagpenningsskatt (Sjukförsäkringslag 4 §)	7 777 620,00	4 264 795,00	3 512 825,00	82,37 %
1.5 Sjukförsäkringens sjukvårdsskatt (Sjukförsäkringslag 4 §)	2 177 812,00	7 283 783,00	- 5 105 971,00	-70,10 %
1.6 Rundradioskatt (L om rundradioskatt 2 §)	-	-		
1.7 Skatteförhöjning (L om beskattningsförfarande 32 §)	85 657,00	78 660,00	6 997,00	8,90 %
1.8 Ränta på kvarskatt (L om skattetillägg och förseningsränta 4 §)	47 858,00	39 766,00	8 092,00	20,35 %
1.9 Återbäringsränta	69 869,00	63 662,00	6 207,00	9,75 %
2. Tilläggsskatt för pensionsinkomst (ISkl 124 § 4 mom.)	455 190,00	475 924,00	- 20 734,00	-4,36 %

2016	2017	förändring	Förändring
Skattepliktiga förvärvsinkomster e	Skattepliktiga förvärvsinkomster e	%	e
835 978 583,00	849 922 136,00	1,67	13 943 553,00
2016	2017	förändring	Förändring
Debitterad kommunalskatt e	Debitterad kommunalskatt e	%	e
96 045 258	92 949 028	- 3,22	- 3 096 230,00

I de underlag som presenterades hösten 2016 angavs den förväntade effekten av konkurrenskraftspaketet på skatteintäkterna till 3,7 me. Minskningen i skatteintäkter blev i själva verket ca 3,1 me lägre än 2016 års beskattning vid en direkt jämförelse av utfallen mellan skatteåren.

Översikt över förändringar som rör kommunernas ekonomi år 2017

Skatteförändringar	Åländska kommuner
Planerade skatteavdragsförändringar	-2 100 000
Ändringar i socialförsäkringsavgifter - inverkan på skatteintäkter	-1 900 000
Indirekt inverkan på samfundsskatt - konkurrenskraftsavtal	300 000
Sammanlagt inkomstbortfall kommunalskatter	-3 700 000

Övriga förändringar

Kommunerna som arbetsgivare:

Minskade kostnader till följd av konkurrenskraftsavtal - kalkyl under förutsättning att motsvarande avtal förhandlas fram på Åland	2 400 000
Höjning av pensionspremieprocent med 0,2 procentenheter - grundskollärare	Kostnadsökning ca 17.000 euro
Nettoförändring på kommunernas ekonomi ovanstående poster	-1 300 000

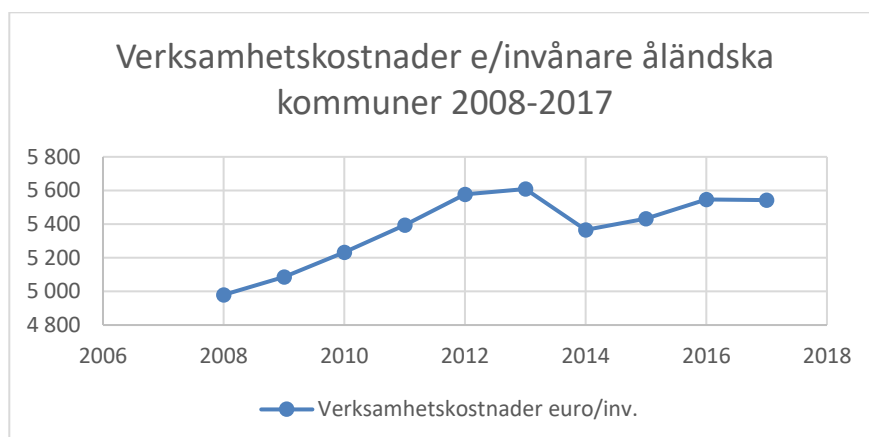
Inbesparing landskapsandelar

Planerad förändring landskapsandelar - inbesparing	-1 500 000

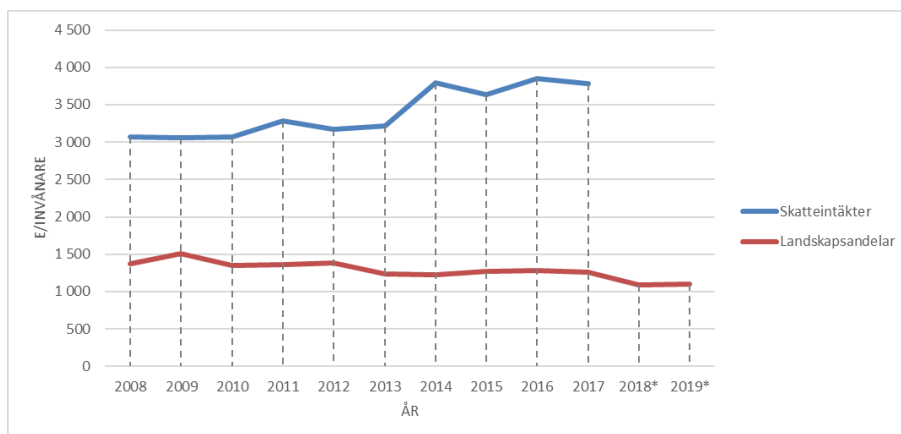
Det som är värt att notera är att statens andel av förvärvsinkomstskatteintäkterna ökade med 2,3 % i en situation där skatteintäkterna totalt minskade. Ökningen är relativ eftersom inkomstskatteintäkterna totalt sett minskade en aning, vilket var en konsekvens av målsättningarna med konkurrenskraftspaketet.

Statens andel av inkomstskatterna ökade med 214 me på bekostad av övriga skattetagares andel. Landskapet Ålands finansiering via avräkningsbeloppet 0,45 uträknas på statens inkomster med vissa inskränkningar, och de proportioner som 2017 års slutförda beskattning gav innebar att Landskapet gynnades med ca 965 000 e jämfört med den budgeterade utdelningen, samtidigt som även Landskapet Ålands personalkostnader påverkades av kostnadsinbesparingar som konkurrenskraftspaketet innebar i form av bl.a. halverad semesterersättning för anställda under perioden 2017 – 2020.

Konkurrenskraftspaketet har således lett till en "win-win"-situation för Ålands Landskapsregering, dock inte nödvändigtvis för landskapet Åland som helhet eftersom summan av förändringar i kommunernas finansiering under de senaste åren i vissa kommuner lett till en pressad situation.

De åländska kommunerna har under de senaste två åren budgeterat för negativa resultat, och varken kostnadsutvecklingen eller den kommunala uppgiftshelheten har genomgått några betydande Anpassningar trots löften om detta i samband med att inbesparingarna i landskapsandelssystemet aviserades.

Landskapsfinansiering av kommunernas verksamhet har minskat med ca 25% mellan 2008 och 2019, och är nu nere i under 1100 e/invånare i medeltal, vilket är under 10 % av Landskapet Ålands årliga utgifter.

Detta skapar ett större tryck på att utnyttja beskattningsrätten, vilket blir allt svårare när denna årligen urholkas genom avdrag i kommunalbeskattningen som inte ersätts eller som bara ersätts till en viss del.

Den stora mängden förändringar i anslutning till konkurrenskraftspaketet i kombination med övriga förändringar i avdrag och skatteskalor inför 2018 och 2019, bland dessa det nya åländska arbets- och pensionsinkomstavdraget som infördes från 2018, gör det mycket att bedöma effekter av enskilda förändringar.

Yttrande:

I avsaknad av bättre och tydligare fördelningsgrund än den som togs fram för 2018 års kompensationer är denna acceptabel som grund för fördelning av kompensationer för konkurrenskraftspaketet 2019.

Ålands kommunförbund konstaterar att minskningen i skatteintäkter mellan skatteåren 2016 och 2017 var 3,1 me, däremot är bilden när det gäller kostnadsinbesparingar som följd av konkurrenskraftsavtalet inte lika tydlig.

Ålands kommunförbund påpekar att också ersättningen för konkurrenskraftspaketet fortlöpande måste följas upp eftersom nettoeffekterna av skatteavdragen och kostnadsinbesparingarna sannolikt varit större än vad som tidigare beräknats på grund av att löneutvecklingen

under 2017 och 2018 inte följt de antaganden som låg till grund för beräkningarna av konkurrenskraftsavtalet hösten 2016.

I övrigt, och speciellt vad gäller nivåerna för avdragskompensationer, hänvisar Åkf till utlåtande som lämnades inför 2019 års landskapsbudget där huvudpunkterna är att skattebortfall som följd av avdrag i kommunalbeskattningen skall kompenseras.

Avdragen bör så långt som det är möjligt grunda sig på uppgifter om det faktiska skattebortfallet snarare än på belopp som Ålands Landskapsregering utan desto mera motiveringar upptagit i sin budget.

2. Lagförslag om stöd till kommunernas it-samordning (dnr ÅLR 2019/1394)

Ålands kommunförbund konstaterar att ändringen av 24 § möjliggör att samarbetsstöd riktas till enskild kommun, samt att ändringen av 35 § innebär att Ålands Landskapsregering kan utannonsera och behandla ansökningar samt bevilja dessa.

Yttrande:

Ålands kommunförbund har inga andra synpunkter på detta utöver vad som framförts angående budgeteringen av anslag i inledningen av detta yttrande.

Jomala 15.3.2019

Håkan Lundberg

Gun Holmström

Christian Dreyer

Magnus Sandberg